

УДК 336.14:351.712:004.9(477)

Олена СТАЩУК,
доктор економічних наук, професор,
кафедра фінансів,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна;
ORCID ID 0000-0003-2622-7353
e-mail: Staschuk.Olena@ynu.edu.ua

<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2026-03-122-130>

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ В УКРАЇНІ

Вступ. В умовах цифровізації усіх сфер фінансової системи як на вітчизняному, так і на глобальному рівні, зростають вимоги до ефективності використання публічних ресурсів. Застосування цифрових інструментів у процесах здійснення публічних закупівель є одним із ключових чинників зниження витрат бюджетів усіх рівнів, мінімізації фінансових схем шахрайства та корупційних ризиків, підвищення рівня прозорості операцій, а отже – й підвищення інвестиційної привабливості нашої держави. Особливої актуальності окреслена тематика набуває в умовах одержання Україною статусу кандидата в члени Європейського Союзу, а також необхідності залучення міжнародної фінансової допомоги для повоєнного відновлення.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та систематизація практики використання цифрових інструментів у публічних закупівлях, а також розробка рекомендацій щодо імплементації технологій штучного інтелекту в електронні публічні закупівлі в умовах війни та повоєнного відновлення.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів зокрема: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, системно-структурний, метод порівняльного аналізу, логічного та теоретичного узагальнення, графічний та табличний методи.

Результати. У статті систематизовано основні цифрові інструменти публічних закупівель в Україні, зокрема системи Prozorro, електронного каталогу Prozorro Market, аналітичні модулі для контролю та громадського моніторингу публічних закупівель Dozorro та BI Prozorro, що забезпечують протидію корупційним ризикам в публічних закупівлях в Україні. Обґрунтовано доцільність імплементації алгоритмів штучного інтелекту, зокрема модулів SmartCheck AI та Big Data, що дозволяє автоматизувати аналіз тендерної документації, забезпечує наскрізний контроль за використанням бюджетних коштів або донорських організацій.

Висновки. Обґрунтовано, що цифровізація публічних закупівель в Україні здатна суттєво підвищити рівень прозорості та конкурентності процедур. Окреслено перспективи імплементації технологій штучного інтелекту та Big Data у процес здійснення публічних закупівель, встановлено їх переваги використання у воєнний час та у період повоєнного відновлення.

Ключові слова: публічні закупівлі, Prozorro, цифровізація, Європейський Союз, штучний інтелект, цифрові інструменти, Smart Check AI, Big Data, бюджетні кошти, публічні фінанси.

Olena STASHCHUK,
Doctor of economics, Professor,
Department of Finance
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine

THE USE OF DIGITAL TOOLS IN PUBLIC PROCUREMENT IN UKRAINE

Introduction. Against the backdrop of the digitalization of all sectors of the financial system, both domestically and globally, demands for the efficient use of public resources are increasing. The use of digital tools in public procurement processes is one of the key factors in reducing expenditures at all budget levels, minimizing financial fraud schemes and corruption risks, increasing the transparency of transactions, and, consequently, enhancing our country's investment attractiveness. This topic is particularly relevant given Ukraine's status as a candidate for

European Union membership, as well as the need to attract international financial assistance for post-war reconstruction.

The purpose of this study is to provide a theoretical foundation for and systematize the use of digital tools in public procurement, as well as to develop recommendations for the implementation of artificial intelligence technologies in electronic public procurement during wartime and post-war reconstruction.

Research methods. The study employed a range of general and specialized research methods, including: analysis and synthesis, induction and deduction, the systemic-structural approach, comparative analysis, logical and theoretical generalization, and graphical and tabular methods.

Results. This article provides an overview of the main digital tools used in public procurement in Ukraine, including the Prozorro system, the Prozorro Market electronic catalog, and the Dozorro and BI Prozorro analytical modules for oversight and public monitoring of public procurement, which help mitigate corruption risks in public procurement in Ukraine. The article justifies the feasibility of implementing artificial intelligence algorithms—specifically the SmartCheck AI and Big Data modules—which enable the automation of tender documentation analysis and ensure end-to-end oversight of the use of budget funds or donor funds.

Conclusions. It has been demonstrated that the digitization of public procurement in Ukraine has the potential to significantly increase the transparency and competitiveness of procurement procedures. The prospects for implementing artificial intelligence and Big Data technologies in the public procurement process have been outlined, and their benefits during wartime and in the post-war recovery period have been identified.

Keywords: public procurement, Prozorro, digitalization, European Union, artificial intelligence, digital tools, SmartCheck AI, Big Data, budget funds, public finance.

JEL Classification H57, H83, O33, D73, C88

Вступ.

Цифрова трансформація публічного сектору України впродовж останніх десятиліть демонструє свою гнучкість та швидкість розвитку. Не винятком стала й система публічних закупівель, яка показала високий рівень своєї ефективності, знизивши рівень корупційних ризиків та створивши підґрунтя для впровадження сучасних високотехнологічних аналітичних інструментів. Необхідність розвитку цифрових інструментів у публічних закупівлях та встановлення ефективності їх впровадження зумовлена такими релевантними чинниками, як: 1) електронні закупівлі мають високий рівень кореляції із підвищення ефективності бюджетних видатків як на макроекономічному рівні, так і на рівні територіальних громад; 2) розширенням доступу суб'єктів господарювання та малого й середнього бізнесу до публічних закупівель; 3) електронні закупівлі є своєрідним драйвером підвищення рівня конкуренції на відкритих торгах; 4) цифрові технології впливають на підвищення рівня прозорості публічних закупівель та мінімізації корупційних ризиків; 5) прийняття управлінських рішень здійснюється на підставі об'єктивних даних, сформованих автоматизованими алгоритмами.

Особливої актуальності набуває тематика використання цифрових інструментів у публічних закупівлях у контексті повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України, а також необхідність повоєнної відбудови нашої країни. Усе це вимагає розробки нових сучасних підходів та моделей реалізації публічних закупівель на всіх рівнях публічного управління, впровадження ефективних цифрових механізмів для контролю за прозорістю бюджетних видатків, імплементації інноваційних інструментів, зокрема й штучного інтелекту для запобігання зловживанням у сфері використання бюджетних коштів.

Огляд літератури.

Теоретична концептуалізація, механізм здійснення публічних закупівель та практичне впровадження цифрових елементів у публічні закупівлі досліджувала значна кількість вчених-економістів, юристів, а також практиків. Зокрема, Н. Ткаченко у своїх дослідженнях обґрунтовує необхідність розроблення моделі інтеграції е-публічних закупівель з е-контрактом та е-Казначейством та зазначає конкретні приклади цифрових технологій, які використовуються у сфері публічних закупівель [1]. Наукові доробки М. Карліна та А. Больчука досліджують проблеми, які виникають в Україні при проведенні тендерних закупівель, зумовлені воєнним станом, а також звертають свою увагу на зарубіжний досвід публічних закупівель й можливості його імплементації в Україні [2].

Вагомий внесок у розвиток науки та практики здійснення публічних закупівель здійснено колективом авторів О. Булуй, М. Плотнікової, О. Яковенка, зокрема автори у своїх працях зазначають основні переваги впровадження цифрових технологій у процес публічних закупівель. До останніх науковці зараховують підвищення ефективності закупівель, зменшення витрат на закупівлі, зростання конкуренції та забезпечення прозорості, сприяння інноваційному розвитку економіки [3]. Схожого напрямку досліджень дотримуються автори М. Кравченко та І. Гольцова, зазначаючи, що цифровізація здатна забезпечити реалізацію основних принципів публічних закупівель – відкритість, конкурентність, прозорість, підвищення ефективності контролю [5].

У науковій праці А. Токар досліджено сучасні тенденції цифровізації сфери публічних закупівель в Україні, зокрема через впровадження електронної системи ProZorro та функціоналу на платформі «Дія». Автором обґрунтовано, що основою створення справедливої та прозорої системи публічних закупівель в умовах цифрової економіки є гармонійне поєднання інновацій, правового регулювання та етичних стандартів [4].

Важливе значення у розвитку системи публічних закупівель в Україні має також вивчення сучасного світового досвіду їх реалізації, зокрема таким проблемам присвячені зарубіжні наукові дослідження С. Бірчела, Ф. Катаріна, Р. Пірес, Б. Маккрея та інших. Дослідники розглядають перспективні цифрові технології, які доцільно застосовувати у сфері публічних закупівель [8; 9; 10]..

Аналіз сучасних підходів до означеної проблематики свідчить про визначальну роль цифрових інструментів у розвитку публічних фінансів, зокрема й у сфері публічних закупівель. У цьому контексті підтверджується, що впровадження та реалізація механізму централізованих закупівель впливає на швидкість цифрової трансформації держави.

Попри наявну значну кількість наукових праць, присвячених особливостям імплементації цифрових інструментів у публічні закупівлі, подальшого поглибленого дослідження вимагають питання особливостей застосування цифрових інструментів у цій сфері та вивчення потенціалу застосування технологій штучного інтелекту у централізованих закупівлях. Водночас, виклики воєнного стану та потреба забезпечення наскрізного контролю за використанням донорських і бюджетних коштів під час відбудови інфраструктури вимагають постійного оновлення, адаптації та подальшого наукового обґрунтування напрямів вдосконалення функціоналу наявних цифрових рішень.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та систематизація практики використання цифрових інструментів у публічних закупівлях, а також розробка рекомендацій щодо імплементації технологій штучного інтелекту в електронні публічні закупівлі в умовах війни та повоєнного відновлення.

Для виконання зазначеної мети роботи поставлено та реалізовано такі завдання: 1) встановити роль та місце цифрових технологій у системі публічних закупівель; 2) окреслити ефективність застосування окремих цифрових інструментів у закупівельному процесі; 3) описати напрями застосування штучного інтелекту у публічних закупівлях.

Матеріали і методи дослідження.

У процесі дослідження застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: аналізу та синтезу (використано при дослідженні функціональних можливостей окремих цифрових модулів); системно-структурного та функціонального аналізу (для визначення ролі та місця цифрових інструментів у загальній системі управління публічними фінансами, а також для оцінки функціонального призначення окремих технологічних рішень); абстрактно-логічного узагальнення (застосовано під час формування основ застосування штучного інтелекту, а також для формулювання теоретичних висновків щодо векторів цифровізації закупівель в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови); порівняльного аналізу (використано при зіставленні ефективності впровадження цифрових інструментів у систему централізованих закупівель); індукції та дедукції (застосовано під час логічного обґрунтування напрямів впровадження штучного інтелекту), графічного та табличного методів (для наочного представлення результатів дослідження).

Матеріалами для нашого дослідження слугували наукові статті вітчизняних та зарубіжних науковців з проблем публічних та місцевих фінансів, фінансової політики на місцевому рівні, цифрових технологій у публічних фінансах, публічних закупівель та їх ролі у розвитку публічних фінансів в Україні. Офіційні сайти електронних майданчиків .

Результати дослідження.

В Україні реформування системи публічних закупівель є пріоритетним напрямом трансформації механізму управління публічними фінансами, який бере свій початок з 2016 року. Особливу увагу публічним закупівлям та процедурам їх здійснення надав набутий Україною статус кандидата у члени Європейського Союзу, оскільки реформа публічних закупівель є обов'язковою вимогою та важливою частиною інтеграції України до Європейського Союзу. Саме публічні закупівлі входять до першого переговорного кластера «Основи», що вимагає адаптацію відповідного вітчизняного законодавства до норм і директив Європейського Союзу, зокрема до європейської Директиви 2014/24/ЄС. Так, у 2026 році було прийнято новий Закон України «Про публічні закупівлі», що сприятиме інтеграції української системи закупівель до єдиного ринку ЄС. Метою цього Закону є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції. Законом встановлено правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад [11].

Публічні закупівлі є також вагомим інструментом практичної реалізації засад сталого розвитку та екологічної політики, що відображається у ефективному поєднанні економічної вигоди та захисті навколишнього середовища.

Публічні закупівлі забезпечують досягнення Цілей сталого розвитку у такому контексті [14]:

✓ Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання – публічні закупівлі запобігають неефективному використанню фінансових ресурсів держави та територіальних громад, що забезпечує реалізацію принципів максимальної економії та ефективності відповідно до ЗУ «Про публічні закупівлі», а також стимулюють розвиток інноваційного бізнесу.

✓ Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво – публічний сектор створює для промисловості реальні стимули для впровадження технологій більш чистого виробництва в поєднанні з виробництвом екопродукції, а також забезпечує реалізацію принципів циркулярної економіки.

✓ Ціль 16. Мир, правосуддя та сильні інституції – передбачає, що публічні закупівлі здійснюються через прозорі, відкриті та цифрові процедури закупівель, що підвищують підзвітність державних органів і знижують корупційні ризики.

Погоджуючись із аналітиками у сфері публічних закупівель, відзначимо, що централізовані закупівельні організації допомагають державним замовникам: стандартизувати процеси; скорочувати час на проведення закупівель; підвищувати якість підготовки тендерів; ефективніше працювати із закупівлями у сфері ІТ та цифровізації [7]. Вітчизняна електронна система публічних закупівель нині характеризується як багатокомпонентна екосистема, що інтегрує у собі аналітичні модулі, електронні каталоги та державні реєстри, є механізмом цифрової трансформації держави, стандартизації процесів та відображає рівень кіберстійкості установ [3; 4]. Водночас, реалізація публічних закупівель з використанням цифрових технологій передбачає докорінну заміну паперової супроводжувальної документації на відповідні їм сучасні електронні форми, які є машинозчитувальними [6].

Основою цифрової трансформації публічних фінансів в Україні є електронна система публічних закупівель Prozorro, яка має дворівневу структуру. На першому рівні знаходиться Центральна база даних, яка зберігає інформацію про усі закупівлі в Україні, зокрема містить дані про тендерну документацію, учасників, укладені договори та ціни контрактів, а також рішення аукціонів. Другий рівень складається з авторизованих цифрових майданчиків, зокрема таких, як: *E-Tender*, *SmartTender*, *Zakupki.ua*, *Держзакупівлі.Онлайн*, *Zakupivli.Pro*. Основним завданням електронних майданчиків є надання кабінетів користувачів, забезпечення консультативного супроводу, сервісної підтримки та формують конкуренцію за якість обслуговування суб'єктів закупівельного процесу. На основі використання відкритих протоколів передачі даних інформація, опублікована на одному з майданчиків, стає доступною для користувачів усіх інших авторизованих платформ, забезпечуючи відкритість та прозорість процесу публічних закупівель.

Водночас, вітчизняна цифрова екосистема публічних закупівель має також широкую мережу супутніх аналітичних, моніторингових та методологічних інструментів (*DoZorro*, *Clarity Project*, *YouControl*, *Є-дата* тощо), які у своїй сукупності забезпечують наскрізну прозорість — від

планування та проведення тендеру до безпосереднього виконання фінансових зобов'язань та громадського контролю.

Систематизацію основних цифрових інструментів, їх функціональне призначення та відображення напрямів впливу на систему публічних закупівель проведено нами у таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінка ефективності цифрових інструментів та технологій у публічних закупівлях

Інструмент	Основна функція	Вплив на систему закупівель
Електронний каталог (Prozorro Market)	Закупівля типових товарів у кілька кліків	Скорочення тривалості процедури з тижнів до кількох днів
Електронний аукціон	Автоматичний редукцій цінкових пропозицій	Максимізація економії бюджетних коштів за рахунок конкуренції
Інтеграція з реєстрами (API)	Автоперевірка даних учасників (ДПС, ЄДР тощо)	Мінімізація впливу людського фактору, зменшення бюрократичного навантаження
ВІ-модулі аналітики	Візуалізація даних та відстеження тенденцій	Підвищення обґрунтованості управлінських рішень
Аналітичний модуль ВІ Prozorro	Візуалізація закупівельних даних, побудова дашбордів та аналіз трендів	Підвищення обґрунтованості управлінських рішень
Система автотестування ризиків (DASU)	Автоматичне виявлення відхилень за визначеними індикаторами ризиків	Перехід від суцільного контролю до точкового перевіряння потенційно проблемних торгів
Платформа громадянського контролю DoZorro	Зворотний зв'язок, оцінка умов торгів та подання звернень до контролюючих органів	Посилення громадського моніторингу та прозорості видатків
Аналітичні системи (Clarity Project, YouControl)	Перевірка афілійованості, ризиків учасників та зв'язків через відкриті дані	Оцінка надійності контрагентів, запобігання змовам та мінімізація ризиків
Портал Є-дота (Пошуково-аналітична система 007)	Відкритий доступ до даних про використання бюджетних коштів та оплат	Забезпечення принципу прозорого бюджету та наскрізного контролю транзакцій
Інформаційно-навчальні ресурси (Prozorro Інфобокс, CPV-tool)	Методологічна підтримка, підбір CPV-кодів та тендерної документації	Зниження рівня помилок замовників та підвищення закупівельної грамотності
Застосунок DOZORRO-bot	Дозволяє підписатись на конкретного закупівельника, замовника чи тендер та отримувати сповіщення на електронну пошту та у Telegram про зміни в тендерах на Prozorro	Підвищення ефективності громадського нагляду за публічними закупівлями та забезпечення сталості моніторингу

Примітка: систематизовано автором на основі [5; 12; 13]

Аналізуючи наведену у таблиці 1 інформацію, відзначимо, що існуюча в Україні система публічних закупівель має високий рівень прозорості та забезпечує широкі можливості для здійснення громадського контролю. Водночас, негативним аспектом функціонування діючої системи є її орієнтація на ретроспективний аналіз, який дозволяє виявляти порушення здебільшого після проведення процедури закупівель або укладання контракту. З урахуванням того, що обсяги закупівельних операцій постійно зростають у динаміці, виникає потреба у їх оперативному контролі та здійсненні прогнозової аналітики ризиків у режимі реального часу.

Одним із напрямів вирішення вказаної проблематики може стати імплементація алгоритмів штучного інтелекту, зокрема спеціалізованих модулів SmartCheck AI та інструментів аналізу великих масивів даних (Big Data). Це дозволить автоматизувати процес аналізу тендерної документації ще на етапі її оприлюднення, виявляти дискримінаційні вимоги або приховані ризики корупції, а також забезпечити наскрізний аналітичний контроль за використанням як бюджетних коштів, так і фінансових ресурсів міжнародних донорських організацій.

Практична імплементація технологій штучного інтелекту у сфері публічних закупівель, насамперед, орієнтована на моніторинг тендерів, пошук аномалій, пов'язаних із можливими зловживаннями учасників, скорочення часу на пошук необхідної тендерної інформації. Один із прикладів впровадження AI-рішень на вітчизняному ринку запропоновано авторизованим цифровим майданчиком *Zakupivli.Pro*:

1) AI-пошук тендерів – інструмент, який працює на основі штучного інтелекту та допомагає знаходити тендери без ручного налаштування фільтрів;

2) AI-пошук у документах – здійснює пошук закупівель за ключовими словами у тендерній документації, а не у назві самого документу, що дозволяє скоротити час на пошук необхідної послуги чи товару;

3) AI-аналітика – спрощує пошук аналізу даних, звітів та експортів через формулювання конкретного запиту AI-помічнику;

4) Запитати AI про тендер – дозволяє вести повноцінний діалог, уточнювати деталі конкретної закупівлі. Така система аналізує тендерну документацію, машинозчитувані поля та пам'ятає історію переписки в межах цього тендера, що дозволяє швидко знайти потрібну інформацію;

5) AI-рішення для окремих галузей – комплекс рішень, який охоплює ключові потреби постачальників щодо щоденного моніторингу закупівель до детального аналізу документів та контролю власної активності для постачальників палива, електроенергії, медичного обладнання, продуктів харчування [15].

Наведений практичний досвід підтверджує, що використання AI-помічників дозволяє трансформувати звичайні щоденні операції з опрацювання тендерної документації у високоефективний аналітичний процес та мінімізувати вплив людського фактора.

Ще одним важливим елементом трансформації публічних закупівель є використання технологій аналізу великих даних (Big Data), що дозволяють автоматично відстежувати цінові тренди, виявляти підозрілі закупівлі та аналізувати поведінку учасників ринку в режимі реального часу, одночасно охоплюючи історію торгів, цінові коливання, структури зв'язків між суб'єктами та транзакційні потоки. Пріоритетними напрямками застосування технологій Big Data у публічних закупівлях є: моніторинг та динамічний аналіз цінових трендів (дозволяє оперативно ідентифікувати факти демпінгу або штучного завищення вартості товарів, робіт і послуг ще до моменту підписання договору); виявлення фактів недобросовісної конкуренції (забезпечує ідентифікацію нетипової поведінки учасників торгів, а також ознаки імітації конкуренції); аналіз зв'язків між учасниками закупівель (дозволяє встановити зв'язки між суб'єктами торгів та кінцевими бенефіціарами); прогнозування ризиків невиконання контрактів (на основі ретроспективної інформації про учасників торгів забезпечує можливість формування рейтингу надійності контрагента).

Таким чином, імплементація інструментів Big Data створює умови для проведення системної аналітики тендерних документів, що сприятиме раціональному використанню бюджетних коштів та зниженню корупційних ризиків.

Дискусія.

Отже, імплементація цифрових інструментів у сферу публічних закупівель в Україні підтверджує її формування як високоінноваційної аналітичної системи, що здатна забезпечити високий рівень прозорості та економічної ефективності. Застосування інструментів штучного інтелекту та алгоритмів Big Data в подальшому змінює існуючу парадигму контролю порушень у сфері публічних закупівель від ретроспективного аналізу уже укладених контрактів до превентивного запобігання корупційним та процедурним ризикам. Модуль SmartCheck AI, на відміну від існуючих аналітичних інструментів, має здатність оперативно відсканувати проекти тендерної документації ще до завершення прийому пропозицій.

В умовах повоєнного відновлення для залучення фінансових ресурсів від міжнародних світових організацій необхідним є забезпечення їх високоефективного аудиту. Автоматизований модуль на основі штучного інтелекту забезпечить високий рівень об'єктивності та мінімізацію впливу людини на прийняття фінансових рішень.

Водночас, всебічна імплементація AI-модулів у систему публічних фінансів пов'язана із низкою викликів, до яких вважаємо за необхідне зарахувати технологічні, етичні та нормативно-правові ризики. Технологічні виклики стосуються проблематики забезпечення високої точності ідентифікації ризиків алгоритмами Big Data та SmartCheck AI через наявність, для прикладу, помилок або викривлення специфікацій замовниками. Проблематика нормативно-правового характеру, згенерована штучним інтелектом, полягає у дотриманні концепції, за якої AI-системи повинні виконувати функцію первинного скринінгу, ранжування ризиків та інформування, тоді як остаточний висновок повинен здійснюватися виключно уповноваженими посадовими особами. Етичні ризики впровадження штучного інтелекту й алгоритмів Big Data у сферу публічних закупівель полягають у таких аспектах, як: упередженість алгоритмів; заниження рейтингів учасників ринку через історичні стереотипи, що склалися по відношенню до відповідного учасника; перекладання відповідальності на AI-помічника, який не є суб'єктом права та не може відповідати за прийняті рішення; надмірний контроль.

Підсумовуючи наукову дискусію щодо цифровізації у сфері публічних закупівель, можна констатувати, що практична реалізація сучасних цифрових технологій має позитивний вплив на розвиток публічних фінансів в Україні шляхом зростання рівня конкуренції, оптимізації бюджетних витрат, зниження витрат часу на укладення контрактів, а також забезпечення прозорості закупівельного процесу. Усе окреслене визначає стратегічний вектор підвищення фінансової безпеки держави та зміцнення інституційного базису публічного управління в Україні.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Актуальні дослідження у сфері публічних закупівель та управління публічними фінансами свідчать, що сучасна наукова думка щодо їх цифровізації перебуває в активній стадії свого розвитку та має низку таких характеристик:

- 1) орієнтується на оперативне запобігання ризикам на етапі планування закупівель і виконання договорів, зокрема через впровадження інструментів таких, як SmartCheck AI;
- 2) підкреслює прикладну цінність AI-рішень у сфері публічних закупівель, яка полягає у зниженні часових та транзакційних викликів для бізнесу, що сприяє ширшому залученню суб'єктів малого та середнього бізнесу до виконання державних контрактів;
- 3) ураховує специфічні умови воєнного стану, за яких практична імплементація AI-інструментів та алгоритмів Big Data у сферу публічних закупівель вимагає гармонійного поєднання принципів транспарентності з вимогами кібербезпеки, а у повоєнному відновленні – забезпечення незалежного аудиту та моніторингу за ефективністю використання міжнародних фінансових ресурсів;
- 4) акцентує на необхідності виконання умов євроінтеграції, що передбачає гармонізацію закупівельних процедур із європейськими стандартами і Директивами ЄС, зокрема щодо прозорості, екологічності та конкурентності.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання сформульованих висновків та пропозицій органами державного фінансового контролю (Держаудитслужбою, АМКУ), замовниками та операторами електронних майданчиків для вдосконалення автоматизованих ризик-орієнтованих систем, підвищення якості тендерної документації та забезпечення прозорого аудиту ресурсів повоєнного відбудови України в контексті набуття членства в Європейському Союзі.

Усе вище вказане визначає фундаментальні передумови та обґрунтовує необхідність подальшого теоретико-методичного розвитку змісту та ролі цифровізації у трансформації як системи публічних закупівель, так і публічних фінансів загалом. Важливим напрямом подальших наукових розвідок з проблематики цифровізації публічних закупівель може стати обґрунтування методичних засад гармонізації вітчизняного законодавства із нормами європейського регулювання штучного інтелекту.

Джерела та література

1. Ткаченко Н. Цифровізація в публічних закупівлях. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*. 2020. 3 (39), 104–111. DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755X3\(39\)2020225600](https://doi.org/10.18371/2221-755X3(39)2020225600)
2. Карлін М., Більчук А. Особливості здійснення публічних закупівель в екстремальних умовах функціонування держави *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. 4 (36), 75–82. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-04-75-82>
3. Булуй О., Плотнікова М., Яковенко О. Цифрова економіка як елемент системи публічних закупівель. *Економіка та суспільство*. 2023. (58). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-6>
4. Токар А. М. Особливості цифровізації публічних закупівель. Український політико-правовий дискурс. 2025. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15289036>
5. Кравченко М., Гольцова І. Б. Перспективи подальшого розвитку цифровізації публічних закупівель в Україні. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць*. 2023. № 27. С. 67–71. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.27.2023.297222>
6. Ткаченко Н. Б. Трансформація фінансового механізму публічних закупівель у цифровій парадигмі програмованого державного попиту. *Актуальні питання економічних наук*, 2026. (20). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18924124>
7. 5 років ЦЗО Цифрові закупівлі: як централізовані закупівлі змінюють цифрову державу. URL: <https://e-tender.ua/blog/5-rokiv-czo-cifrovi-zakupivli-yak-centralizovani-zakupivli-z-2> (дата звернення 26.06.2026)
8. Catarina F., Pires R., and Gaspar Alves M.- C., Digital Entrepreneurship and Sustainability: The State of the Art and Research Agenda. *Economies* 11: 3. 2023. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies11010003>
9. Birchall S. How can AI transform government procurement? 2023. URL: <https://www.government-transformation.com/innovation/can-ai-transform-government-procurement> (дата звернення 28.06.2026)
10. McCrea B. Putting IoT to work in procurement. 2022. URL: <https://www.supplychainconnect.com/procurement/article/21234620/putting-iot-to-work-in-procurement> (дата звернення 28.06.2026)
11. Закон України «Про публічні закупівлі» № 4937-IX від 15.07.26 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення 26.06.2026)
12. Корисні інструменти для учасників публічних закупівель. URL: <https://znaimo.gov.ua/korysni-instrumenty-dlia-uchasnykiv-publichnykh-zakupivel> (дата звернення 29.06.2026)
13. Радник у сфері публічних закупівель. URL: https://radnuk.com.ua/tools_category/majdanchyky/ (дата звернення 28.06.2026)
14. Цілі сталого розвитку. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення 26.06.2026)
15. Український електронний майданчик [Zakupivli.Pro](https://blog.zakupivli.pro/). URL: <https://blog.zakupivli.pro/> (дата звернення 26.06.2026)

References

1. Tkachenko N. (2020) Tsyfrovizatsiia v publichnykh zakupivliakh [Digitalization in public procurement]. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*, vol. 3 (39), pp. 104–111. DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755X3\(39\)2020225600](https://doi.org/10.18371/2221-755X3(39)2020225600) [in Ukrainian].
2. Karlin M., & Bolchuk A. (2024) Osoblyvosti zdaisnennia publichnykh zakupivel v ekstralnykh umovakh funktsionuvannia derzhavy [Features of public procurement implementation under extreme conditions of state functioning]. *Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University - Ekonomichnyi chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrayinky*, no. 4 (36), pp. 75–82. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2023-04-75-82> [in Ukrainian].
3. Bului O., Plotnikova M., & Yakovenko O. (2023) Tsyfrova ekonomika yak elment systemy publichnykh zakupivel [Digital economy as an element of the public procurement system]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-6> [in Ukrainian].
4. Tokar A. M. (2025) Osoblyvosti tsyfrovizatsii publichnykh zakupivel [Peculiarities of digitalization of public procurement]. *Ukrainskyi polityko-pravovyi dyskurs – Ukrainian Political and Legal Discourse*. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15289036> [in Ukrainian].
5. Kravchenko M., & Holtsova I. B. (2023) Perspektyvy podalshoho rozvytku tsyfrovizatsii publichnykh zakupivel v Ukraini [Prospects for further development of public procurement digitalization in Ukraine]. *Economic Bulletin of NTUU "KPI"*, no. 27, pp. 67–71. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.27.2023.297222> [in Ukrainian].
6. Tkachenko N. B. (2026) Transformatsiia finansovoho mekhanizmu publichnykh zakupivel u tsyfrovii paradyhmi prohramovanoho derzhavnoho popytu [Transformation of the financial mechanism of public procurement in

the digital paradigm of programmed state demand]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Current Issues of Economic Sciences*, no. 20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18924124> [in Ukrainian].

7. E-Tender (2026) *5 rokiv TsZO Tsyfrovi zakupivli: yak tsentralizovani zakupivli zminiuiut tsyfrovu derzhavu* [5 years of Centralized Procurement Organizations: how centralized procurement changes the digital state]. Available at: <https://e-tender.ua/blog/5-rokiv-czo-cifrovi-zakupivli-yak-centralizovani-zakupivli-z-2> [in Ukrainian].

8. Catarina F., Pires R., & Gaspar Alves M.-C. (2023) Digital Entrepreneurship and Sustainability: The State of the Art and Research Agenda. *Economies*, vol. 11 (1), art. 3. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies11010003> <https://www.supplychainconnect.com/procurement/article/21234620/putting-iot-to-work-in-procurement> [in English].

9. Birchall S. (2023) *How can AI transform government procurement?* Available at: <https://www.government-transformation.com/innovation/can-ai-transform-government-procurement> <https://www.supplychainconnect.com/procurement/article/21234620/putting-iot-to-work-in-procurement> [in English].

10. McCrea B. (2022) *Putting IoT to work in procurement*. Available at: <https://www.supplychainconnect.com/procurement/article/21234620/putting-iot-to-work-in-procurement> [in English].

11. Verkhovna Rada of Ukraine (2026) *Zakon Ukrainy «Pro publichni zakupivli» № 4937-IX vid 15.07.2026 r.* [Law of Ukraine "On Public Procurement" No. 4937-IX dated July 15, 2026]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (accessed June 26, 2026). [in Ukrainian].

12. Znaimo (2026) *Korysni instrumenty dlia uchasnykiv publichnykh zakupivel* [Useful tools for public procurement participants]. Available at: <https://znaimo.gov.ua/korysni-instrumenty-dlia-uchasnykiv-publichnykh-zakupivel> (accessed June 29, 2026). [in Ukrainian].

13. Radnyk u sferi publichnykh zakupivel (2026) *Maidanchyky* [E-platforms]. Available at: https://radnuk.com.ua/tools_category/majdanchyky/ (accessed June 28, 2026). [in Ukrainian].

14. UN Global Compact Network Ukraine (2026) *Tsili staloho rozvytku* [Sustainable Development Goals]. Available at: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (accessed June 26, 2026). [in Ukrainian].

15. Zakupivli.Pro (2026) *Ukrainskyi elektronnyi maidanchyk Zakupivli.Pro* [Ukrainian e-platform Zakupivli.Pro]. Available at: <https://blog.zakupivli.pro/> (accessed June 26, 2026). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 08.08.2026 р.

Стаття прийнята до друку 26.08.2026 р.

Стаття опублікована 13.09.2026 р.